

Självständigt arbete i krigsvetenskap, 15 hp

<i>Författare</i> Erik Sandén		<i>Program</i> OP 07-10
<i>Handledare</i> Ove Pappila		
	<i>Beteckning</i>	
Plutonchefsutbildning och manöverkrigföring		
<p>Denna uppsats har undersökt vilka förmågor som är centrala för en chef att besitta för att bli en effektiv chef inom manöverkrigföringen. Förmågorna som denna uppsats identifierat som centrala är: Kreativitet, initiativkraft/handlingskraft, självständighet, god utbildningsståndpunkt inom taktik och stridsteknik samt förmåga i att tillämpa uppdragstaktik. Dessa förmågor anses av litteraturen som studerats i denna uppsats som de mest centrala för chefen att besitta.</p> <p>Vidare så har uppsatsen undersökt vilka utbildningsmetoder som kan användas för att utveckla de ovan nämnda förmågorna hos elever. Det finns en mängd metoder som rekommenderas men de som anses som mest effektiva är dubbelsidiga övningar och muntliga stridsövningar under förutsättningen att eleverna har en grundlagd utbildning i taktik och stridsteknik. Oavsett vilken metod som används så får det aldrig finnas ett facit för vilken lösning som är den rätta utan det som är centralt är att utvärdera beslutsfattarens tankeprocess. Det viktiga är att tankeprocessen har en sammanhängande logik med spårbarhet från tilldelad uppgift vidare till en analys och slutligen till agerandet.</p> <p>Utefter de centrala förmågorna samt vilka utbildningsmetoder som anses effektiva så analyserades sedan Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), 1OP090. Analysen visade att utbildningen har använt många av de utbildningsmetoder som anses som effektiva. Det som identifierades som brister var att lärarna måste ändra sitt synsätt från att försöka få fram den bästa lösningen när t ex muntliga stridsövningar genomfördes och istället ge feedback på elevernas tankeprocess. Samt att de bör låta eleverna få tillämpa sina planer på något vis för att på så sätt lära sig vad som var bra och vad som var mindre bra med dem. Önskvärt vore också att en dubbelsidig övning hade genomförts då detta anses som den mest effektiva utbildningsmetoden.</p> <p>Nyckelord: Manöverkrigföring, Uppdragstaktik, Plutonchefsutbildning, William S. Lind, Anders Cedergren</p>		

The Platoon Commander Training and Maneuver Warfare

This essay has examined the abilities that are essential for a commander to possess in order to become effective in maneuver warfare. The central abilities that this essay has identified are the following; creativity, initiative, decisiveness, autonomy, high standards in tactics, military technology and the application of mission type tactics. These abilities were identified as essential capabilities for commanders.

Furthermore, the essay has studied the training methods that can be used to develop the previously mentioned abilities of students. There are numerous methods that are recommended, but those which are considered most effective are two-sided combat drills and oral exercises on the assumption that students have training in tactics and military technology. Regardless of training methods used, the tactical solution is less important to evaluate than the decision-maker's thought-process. It is important that the thought process has coherent and logic traceability from the assigned task to analysis and action.

Along the core capabilities and the training methods that are considered effective, as analyzed in *Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), IOP090*, the analysis showed that the training has used many of the training methods that are considered effective. It identified that the teachers must change the approach from trying to obtain the best solution when, for example verbal combat drills were carried out and instead provide feedback on students' thought processes. Furthermore, they should allow students to apply their plans, and make them learn by their mistakes. It would also be desirable that the double-sided exercise had been carried out to the fullest since this is considered as the most effective training method.

Key words: Maneuver warfare, Mission type tactics, Platoon Commander Training William S. Lind, Anders Cedergren

Innehållsförteckning

1.	Inledning	4
1.1	Problemformulering	4
1.2	Syfte	4
1.3	Frågeställningar	4
1.4	Avgränsningar	5
1.5	Antagande.....	5
1.6	Tidigare forskning.....	5
1.7	Disposition	6
1.8	Metod	6
1.9	Källkritik	7
2	Teori.....	8
2.1	Manöverkrigföring enligt den svenska doktrinen.....	8
2.2	Uppdragstaktik enligt den svenska doktrinen	9
2.2.1	Kommandostyrning en viktig del av uppdragstaktiken	10
2.3	Tempo	11
2.4	Slutsatser	11
3.	Empiri	12
3.1	William S. Lind	12
3.2	Anders Cedergren – Militärpedagogik och Krigsvetenskap	14
3.3	Delanalys William S. Lind och Anders Cedergren	15
3.4	Analysverktyg.....	16
4	Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), 1OP090.....	17
4.1	Kursinnehåll	17
4.1.1	Allmänt.....	17
4.1.2	Syfte	17
4.1.3	Förväntat studieresultat	17
4.1.4	Innehåll och genomförande	18
4.1.5	Undervisning	18
4.1.6	Examination.....	19
4.2	Utvärdering och dragna slutsatser	19
4.2.1	Kurschefens övergripande slutsatser efter kursen	19
4.2.2	Sammanställning av elevernas gemensamma utvärdering av kursen.....	20
4.2.3	Sammanställning av elevernas enskilda utvärdering av kursen	21
5.	Analys	22
6.	Diskussion av resultatet	24
7.	Behov av ny forskning	25
8.	Sammanfattning.....	25
	Litteratur- och källförteckning	27
	Internet.....	27
	Litteratur	27
	Övriga källor	27

1. Inledning

Doktriner skall utgöra grunden för all verksamhet som bedrivs i Försvarmakten. Doktrinen skall ge vägledning och sammanhang i den militära verksamheten.¹ En tydlig röd tråd skall kunna följas från doktrinen ut i verksamheten. När man läser den svenska doktrinen finner man att dess centrala begrepp är krigföringsförmåga, manövertänkande och uppdragstaktik. Det är utifrån detta koncept all verksamhet skall bedrivas, allt från utbildning av officerare till att enskilda soldater löser uppgift i ett insatsområde. Manöverkrigföringens grundstenar är indirekt metod, initiativ och tempo, vilket möjliggörs av uppdragstaktik.

Efter att inledningsvis läst tre terminer på officersprogrammet där alla dessa begrepp förklarades så begav sig OP 07-10 ut på två terminers VFU². Efter att ha läst sammanlagt fem terminer så upplever jag att vi har lagt alldeles för stor kraft på att genomföra stridsskjutningar efter ”manus” och alldeles för få dubbelsidiga övningar där man har en tänkande motståndare som man måste utmanövrera.

1.1 Problemformulering

Efter att ha läst fem terminer på officersprogrammet 07-10 där innehållet till stor del utgjorts av teoretiska studier gällande taktik och hur vi som blivande chefer på lägre taktisk nivå skall agera upplever jag att saknaden av praktisk övning varit stor. Jag har under mitt VFU år på Amfibiestridssektionen fått uppleva något mer praktiska moment i min utbildning vilket har fått mig att fundera och reflektera kring vilket som egentligen är det rätta sättet att bedriva utbildning på. Mot bakgrund av detta ser jag ett klart och tydligt problem som jag vill utreda i denna studie, då det saknas en uppsats som berör chefsutbildning kopplat till manöverkrigföring.

1.2 Syfte

Det övergripande syftet med denna uppsats är att undersöka hur chefsutbildning kan bedrivas inom ramen för manöverkrigföringen. Studien skall undersöka ifall det finns några generella metoder för hur man skapar framgångsrika chefer inom manöverkrigföringen. Vad är det som gör en chef framgångsrik? Vilka förmågor behöver han ha för att bli effektiv? Den andra delen av syftet är att undersöka ifall plutonchefsutbildningen bör förändras på Amfibiestridssektionen.

1.3 Frågeställningar

- Vilka förmågor är centrala för en chef att besitta för att bli framgångsrik inom manöverkrigföringen?
- Vilka olika utbildningsmetoder skulle kunna användas för att skapa effektiva chefer i manöverkrigföring?
- Hur genomfördes kursen PCIO³ på Amfibiestridssektionen för OP 07-10, behöver den förändras i någon riktning för att hamna inom ramen för manöverkrigföring?

¹ Försvarmakten: (2005) *Doktrin för gemensamma operationer*, Stockholm. S. 8-11

² Verksamhetsförlagd utbildning OP/TA 07-10 Amfibie

³ Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), IOP090

1.4 Avgränsningar

Jag avgränsar mig till att analysera kursen PCIO då denna kurs riktar sig till att utbilda plutonchefer för amfibieskyttekompaniet som kommer att bli min framtida arbetsplats.

Jag kommer inte att undersöka ledarskapsperspektivet då jag anser att omfånget av mitt arbete skulle bli alldeles för stort ifall jag skulle undersöka vilka olika sorters ledarskap som kan appliceras inom ramen för manöverkrigföringen. Istället väljer jag att avgränsa mig till att undersöka det rent taktiska i chefskapet och hur utbildning bör genomföras inom detta område.

Jag avgränsar mig till att inte beskriva den teoretiska utbildning i taktik och militärteori som OP 07-10 genomfört under de första 3 terminerna innan de genomförde sin VFU. Denna avgränsning gör jag då jag anser att denna beskrivning skulle utgöra alldeles för stor del av uppsatsens tillåtna omfång på tolv tusen ord.

1.5 Antagande

Jag gör ett antagande att läsaren är väl bekant med grundläggande militära begrepp. Det gör jag då uppsatsen innehåller många begrepp och förkortningar och ifall jag skulle behöva definiera alla dessa så hade det utgjort alldeles för stor del av uppsatsen tillåtna omfång på max tolv tusen ord.

1.6 Tidigare forskning

Mycket forskning har gjorts på manöverkrigföring och dess grundstenar. När jag söker på gamla uppsatser på Försvarshögskolan så är det en stor mängd av uppsatser som handlar om manöverkrigföring på ett eller annat sätt. Samma sak gäller uppdragstaktiken, vilket är en viktig del av manöverkrigföringen. Det som jag saknar är en uppsats som berör chefsutbildning kopplat till manöverkrigföringen. Jag har hittat en uppsats som handlar om utbildning av svenska förbandschefer (*Hur svenska internationella förbandschefer övas – och hur det svarar mot framtidens krav?* Av Major Anders Högrell). Denna uppsats berör dock inte samma område som jag ämnar skriva om eftersom den riktar sig mer åt utbildning av chefer som verkar på högre nivå. Samma sak gäller när jag undersöker forskning som gjorts på uppdragstaktik, den riktar sig ofta mot högre nivåer, från bataljon och uppåt. När jag läser William S Linds⁴ *Handbok i Manöverkrigföring* så har jag svårt att identifiera vilken nivå han främst riktar sig mot men på några ställen kan man läsa att han vänder sig mot kompaninivån. Dock så tror jag inte att utbildningen behöver skilja speciellt mycket mellan nivåerna men jag anser det ändå som mycket intressant att undersöka området som berör de lägre nivåerna, grupp och pluton. I *Krigsvetenskaplig årsbok 2002* har Anders Cedergren⁵ skrivit ett kapitel om militärpedagogik och krigsvetenskap. Denna text handlar om hur man ska utbilda i krigsvetenskap och den kommer att användas för att finna vilka metoder som anses vara effektiva för att utveckla chefer. Denna text, tillsammans med William S. Linds

⁴ Amerikansk militärteoretiker som sedan mitten an 1970-talet haft stor påverkan på utvecklingen av manöverkrigföring

⁵ Övlt Cedergren har en mastersutbildning och jobbar som forskare vid FHS. Har tidigare bl.a. varit sektionschef för KV Mark.

tankar, kommer att skapa ett bra analysverktyg för mig när jag analyserar kursen PCIO⁶. De båda texterna handlar om generella metoder för att utveckla kreativa och handlingskraftiga chefer.

Slutsatsen jag drar av min litteratursökning är att det finns en del skrivet om chefsutbildning inom manöverkrigföring, delar av detta material kan jag använda till min uppsats för att skapa ett analysverktyg som jag sedan kan använda för att analysera kursen PCIO.

1.7 Disposition

Uppsatsen har fem huvuddelar.

- Den första delen beskriver vad som skall undersökas hur det ska undersökas.
- Den andra delen innehåller ett antal definitioner av centrala begrepp som kommer att utgöra grunden för mitt analysverktyg.
- Den tredje delen kommer att presentera ett antal olika koncept för att utbilda chefer inom manöverkrigföring.
- Den fjärde delen kommer att presentera kursen PCIO samt ett antal olika utvärderingar av den kursen.
- Den femte delen av uppsatsen kommer att presentera uppsatsens resultat.

1.8 Metod

Inledningsvis kommer jag i min undersökning att definiera manöverkrigföring. Detta för att tidigt i uppsatsen tydliggöra vilket koncept av krigföring som chefsutbildningen är ämnad för. Denna definition kommer att mynna ut i ett antal vidare beskrivningar av manöverkrigföringens huvuddelar som tillsammans kommer att utgöra grunden för mitt analysverktyg. Genom att tydligt definiera manöverkrigföring och dess huvuddelar så kommer jag att svara på min första frågeställning gällande vilka förmågor som är centrala för en chef att besitta inom manöverkrigföring.

Därefter kommer jag, med stöd från den inledande definitionen av manöverkrigföring samt beskrivningen av viktiga förmågor att besitta av chefen, fördjupa analysen och undersöka vilka metoder som anses vara effektiva för att utbilda framgångsrika chefer inom manöverkrigföring. Fokus kommer att ligga på vad olika militärteoretiker anser om hur utbildning skall genomföras inom ramen för manöverkrigföring. För att samla in data/information till ovanstående definitioner och utbildningskoncept så kommer jag att använda mig av litteratursökning och sedan litteraturstudier. Resultatet av litteraturstudierna kommer att presenteras i uppsatsen. Dessa kommer sedan utgöra mitt analysverktyg när jag skall analysera kursen PCIO utifrån vilka metoder som anses vara effektiva för att utveckla chefer inom manöverkrigföring.

⁶ Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), IOP090

Därefter kommer jag genom deskription beskriva kursinnehållet i kursen PCIO i syfte att kort redogöra för utbildningsupplägget, lärandemålen samt den pedagogiska idén. Jag kommer även att presentera kurschefens slutsatser efter att ha genomfört kursen samt elevernas utvärderingar efter genomförandet av kursen.

Slutligen kommer jag att analysera kursinnehållet med hjälp av det analysverktyg som jag skapat utifrån vilka förmågor som är centrala att besitta som chef inom detta koncept att föra väpnad strid samt vilka utbildningsmetoder som anses vara effektiva för att utveckla dessa förmågor. Avslutningsvis kommer jag att föra en diskussion om hur jag anser att utbildningen bör förändras för att nå ett bättre resultat.

Reliabilitet

Tillförlitlighet och användbarhet av ett mätinstrument.⁷ Ett exempel skulle kunna vara att en persons längd mäts med ett måttband. För att mätningen skall bli reliabel så måste måttbandet ha en hög precision, det vill säga måttbandet bör minst ha centermetermarkeringar. Litteraturstudierna som teknik får anses som tillförlitlig då jag till största del använt mig av svenska doktriner och erkända teoretiker inom ämnet. Kursbeskrivningen som jag fått av kurschefen måste ses som tillförlitlig då jag har kontrollerat att den överensstämmer med den kursbeskrivning vi fick ut innan kursstart. De utvärderingar som genomfördes måste också ses som tillförlitliga då samtliga kursdeltagare intygat att de svarat enligt den sammanställning som kurschefen gjort.

Validitet

Betyder att det som skall mätas verkligen mäts.⁸ Man kan således inte mäta längden på något med en våg utan man behöver ett måttband eller motsvarande. Att använda litteraturstudier som teknik kommer att innebära att det blir min egen tolkning av materialet som sedan kommer att utgöra mitt analysverktyg för att utvärdera kursen PCIO. De svenska doktrinerna har använts för att definiera koncepten manöverkrigföring och uppdragstaktik. Doktrinerna innehåller Försvarsmaktens definition på dessa koncept. Jag skapar grunden för mitt analysverktyg utifrån dessa definitioner så stärker det validiteten för min analys.

Den andra delen av analysverktyget skapas utifrån forskning som gjorts på vilka utbildningsmetoder som anses vara effektiva för att utbilda chefer inom manöverkrigföring. Det är främst den amerikanske militärteoretikern William S. Linds handbok i manöverkrigföring som använts samt Anders Cedergrens studier i militärpedagogik och krigsvetenskap. Båda har haft stor inverkan på den svenska försvarsmakten. Lind har haft stor påverkan på utvecklingen av våra doktriner medans Cedergren haft stor påverkan på den svenska officersutbildningen.

1.9 Källor och källkritik

Arbetets inledande del kommer huvudsakligen att bygga på den svenska försvarsmaktens doktriner. Anledningen till att jag väljer dessa som teoretisk grund för mitt analysverktyg är på grund av att doktrinerna är det som ska styra försvarsmaktens verksamhet och därför så använder jag mig av dessa källor för att definiera olika koncept.

⁷ Ejvegård, (2003) *Vetenskaplig metod*, Studentlitteratur Lund, s. 70-71.

⁸ Ejvegård, (2003) *Vetenskaplig metod*, Studentlitteratur Lund, s. 73.

När det gäller min teoretiska grund för utbildningskoncept så hämtar jag mina fakta till stor del från William S. Lind, då jag anser honom som en framstående tänkare inom ämnet. I militärstrategisk doktrin kan man läsa att han haft en betydande roll i utvecklingsarbetet av doktrinen.⁹ Mj Per Lindahl skriver i sin uppsats *Militärteorins inflytande på doktriner - William S. Linds påverkan på svensk doktrin för markoperationer* att William S. Lind har haft stor påverkan på de svenska doktrinerna. I huvudsak så har hans tankar haft stort inflytande på utvecklingen av manöverkrigföringen i USA, såväl i armén som i marinkåren. Vårt att veta är att William S Lind inte är militär och har aldrig varit. Således har han bara teoretiska kunskaper om soldatens liv. Den bok som jag huvudsakligen använt mig av *Handbok i manöverkrigföring*, är dessutom skriven för den amerikanska krigsmakten och den skiljer sig ganska mycket från den svenska försvarsmakten. Både när det gäller utbildning och krigföring då den är en betydligt större organisation med mer resurser vilket i sin tur leder att de kan föra strid på ett sätt som är möjligt för den svenska försvarsmakten.

Jag har även använt mig av texter som producerats av Anders Cedergren. Han har varit med och utvecklat det svenska utbildningsupplägget för officerare på försvarshögskolan. Samt att han har jobbat som forskare samt sektionschef på krigsvetenskapliga avdelningen på Försvarshögskolan.

När jag avslutningsvis presenterar den kurs som jag utvärderar så använder jag mig av kursbeskrivningen samt de slutsatser och utvärderingar som dragits av kurschefen och eleverna. Jag anser detta material som tillförlitligt utifrån äkthetskriteriet eftersom dels kurschefen själv överlämnat materialet till mig och dels det att samtliga kursdeltagarna har intygat att de svarat så som hans sammanställningar av utvärderingarna visar.

2 Teori

I detta kapitel kommer jag att definiera manöverkrigföring och ta fram vad dess grundstenar är i syfte att skapa mitt analysverktyg för att senare kunna utvärdera kursen PCIO.

2.1 Manöverkrigföring enligt den svenska doktrinen

Den svenska försvarsmakten grundar sitt agerande på manövertänkande. Försvarsmaktens uppfattning är att genom manövertänkande så kommer organisationens resurser och vilja att utnyttjas på bästa sätt för nå de uppsatta målen i en konflikt, eller vid en insats då militära medel används.¹⁰ Manöverkrigföringen är det praktiska nyttjandet av militära styrkor i strid, det vill säga ett sätt att genomföra striden på och det slutliga målet för manöverkrigföringen är att påverka motståndarens vilja.

Huvudmålet med manöverkrigföring är att manövrera ut motståndaren både fysiskt och konceptuellt, försätta honom ur balans, att skapa en systemchock och därmed skapa ett sammanbrott i hans organisation, en systemkollaps, vilket innebär kaos och bruten förmåga till strid. Detta åstadkoms genom manövrering till fördelaktiga positioner som utnyttjas för att lägga egen kraftsamlad styrka mot motståndarens svagheter i rätt tid, där han minst förväntar sig detta. Denna metod benämns som den ”indirekta metoden”. Kärnan inom manöverkrigföringen och den indirekta metoden är tempo, att genom snabba beslut manövrera ut motståndaren och skapa systemchock. Ett kännetecken för manöverkrigföringen är att det är relativt billigt och att man kan nå ett avgörande snabbt.¹¹

⁹ Försvarsmakten. (2002) *Militärstrategisk doktrin*, Stockholm. s. 96

¹⁰ Försvarsmakten. (2002) *Militärstrategisk doktrin*, Stockholm. s. 81

¹¹ Försvarsmakten. (2005) *Doktrin för gemensamma operationer*, Stockholm. s. 56-57

Centralt för detta sätt att föra krig är att man har en organisation som tillämpar en decentraliserad ledningsfilosofi. Denna ledningsfilosofi benämns ofta som uppdragstaktik och är den filosofi som den svenska försvarsmakten bygger sitt handlande på. En av grundstenarna i denna ledningsfilosofi är att cheferna vågar ta beslut trots att deras beslutsunderlag kan vara bristfälligt. Denna förmåga anses vara mycket viktig då det i krig kan uppstå situationer som är oerhört komplexa, men trots denna komplexitet så får inte chefen bli passiv utan måste agera utefter den information han har.¹²

Genom att tillämpa uppdragstaktik så kan enheter som är avskurna från ledningen agera och lösa uppgift. Detta är möjligt på grund av att ett tydligt *mål* är redovisat från högre chef. De som utför operationen delges *vad* som skall uppnås och *vilka resurser* de förfogar över. Därefter får de själva bestämma *hur* operationen ska genomföras. Detta möjliggör att personen med bäst lägesuppfattning får fatta beslutet vilket ska leda till att initiativet i striden kan tas. Uppdragstaktiken bygger på att man har välutbildad personal med god initiativkraft och ett starkt förtroende mellan chefer på alla nivåer. Centralt är således att handlingskraft är en egenskap som måste stimuleras och profileras i med att Försvarsmakten beslutat att uppdragstaktik är den ledningsfilosofi som vi skall använda.¹³ Följande kan man läsa i militärstrategisk doktrin:

Manövertänkande förutsätter mer än enstaka initiativ. Vad som eftersträvas är ständiga initiativ från vår sida, så att motståndaren sällan eller aldrig får en chans att utnyttja sin styrka. Genom att vi på samtliga nivåer tar initiativ och riktar samordnade insatser mot kritiska sårbarheter riskerar motståndaren hela tiden nederlag. Detta förutsätter en atmosfär, som stimulerar viljan att ta initiativ och minimerar omständigheter som begränsar eller hämmar individuellt agerande¹⁴

2.2 Uppdragstaktik enligt den svenska doktrinen

Försvarsmaktens ledningsfilosofi är uppdragstaktik. Denna ledningsfilosofi bygger på att chefen tilldelar en uppgift, resurser samt riktlinjer till sina underställda. Sedan är det upp till de underställda cheferna att lösa uppgiften på det sätt som de bedömer mest lämpligt. Centralt för uppdragstaktiken är att de underställda cheferna känner till chefens stridsplan samt vad hans slutmål är. Detta möjliggör att de underställda cheferna självständigt kan handla i chefens anda så att slutmålet nås även om friktioner uppstår och kontakten med chefen bryts. Denna ledningsfilosofi kräver att chefer på alla nivåer skall ha förmåga i att aktivt agera kreativt mot chefens uppsatta mål.¹⁵

Det finns ett antal punkter som krävs för att nå framgång med uppdragstaktik

- Självständiga och kreativa chefer.
- Chefer som accepterar att sina underställda kan lösa en uppgift på många olika sätt.
- Chefer som uppmuntrar sina underställdas vilja att ta initiativ och därmed risker.
- Chefer som alltid strävar efter att ge sina underställda maximerat handlingsutrymme.
- Chefer som kontinuerligt följer upp striden.

¹² Försvarsmakten: (2005) *Doktrin för gemensamma operationer*, Stockholm . s. 71-72

¹³ Försvarsmakten: (2005) *Doktrin för gemensamma operationer* . Stockholm. s. 71-72

¹⁴ Försvarsmakten. (2002) *Militärstrategisk doktrin*, Stockholm. s. 86

¹⁵ Försvarsmakten. (2002) *Militärstrategisk doktrin*, Stockholm. s. 90

- Chefer som ser till att deras underställda förstår hans avsikter och vilken effekt deras insats förväntas få, och varför detta är viktigt. Samt att han tillser att hans underställda förstår vilken betydelse deras insats spelar både på den taktiska och operativa nivån samt även den strategiska nivån.
- Ett ömsesidigt förtroende mellan chefer på alla nivåer samt mellan chefer och soldater.
- Uppdragstaktik ställer krav på att både truppen och dess chefer har en hög utbildningsståndpunkt inom taktik och stridsteknik samt att förbanden är väl samövade.
- Chefer som förstår hur dess eget handlande påverkar det stora sammanhanget.¹⁶

2.2.1 Kommandostyrning en viktig del av uppdragstaktiken

Uppdragstaktiken möjliggör högt tempo i striden och stor taktisk flexibilitet samt att den ger den underställda frihet att själv bestämma över sitt handlande. Han får således själv välja hur han skall lösa tilldelade uppgifter. Viktigt är dock att man inte blandar ihop frihet med att han får göra VAD han vill. Uppdragstaktiken bygger på att den underställda har stark lojalitet till högre chef samt att han har hög disciplin¹⁷. Den underställda får aldrig medvetet agera i en riktning som motarbetar högre chefs mål.

Chefen skall således sträva efter att inte begränsa sina underställdas möjligheter att lösa tilldelade uppgifter på eget vis. Det finns dock tillfällen då chefen måste begränsa de underställdas handlingsutrymme. I Arméreglemente del 2 beskrivs tre situationer då chefen kan tvingas att begränsa de underställdas möjlighet att själv besluta i val av metod för att lösa en uppgift.

- Snäva tidsförhållanden
- Stort samordningsbehov
- Begränsad tillgång på resurser¹⁸

Snäva tidsförhållanden är något som kan uppstå i strid. I dessa situationer kan det vara viktigare att snabbt agera och ge den underställda en direkt order istället för att ge honom en uppgift med syfte och högre chefs målbild. En sådan redovisning tar för lång tid och viktigare är att agera för att kunna ta eller behålla initiativet.

Stort samordningsbehov kan krävas i väldigt komplexa situationer där flera enheter skall samarbeta. Samordningen syftar då till att förhindra vådabekämpning samt att optimera samtliga enheters effekt på stridsfältet.

Begränsad tillgång på resurser kan vara situationer där t ex när enhetens personalstyrka är desarmerad vilket kanske leder till att man bara kan lösa uppgiften på ett sätt. Då ger chefen en direkt order istället för en uppgift med tillhörande syfte.

¹⁶ Försvarsmakten: (2005) *Doktrin för gemensamma operationer* Stockholm, s. 71-72,

¹⁷ Försvarsmakten. (2002) *Militärstrategisk doktrin*. Stockholm, s. 90

¹⁸ Försvarsmakten, (1995) *Arméreglemente del 2*. Stockholm s. 78.

2.3 Tempo

Militärstrategisk doktrin använder sig av NATO:s definition för att beskriva tempo.

Tempo is the rate or rhythm of activity relative to the opposition, within tactical engagements and battles and between major operations. It incorporates the capacity of a force to transition from one operational posture to another.¹⁹

Tempo benämns ofta som förmågan till hur snabbt man förflyttar/manövrerar sig på slagfältet, men tempo är också förmågan att genomföra beslutscykeln (*upptäcka, värdera, fatta beslut och agera*) snabbare än motståndaren för att uppnå ledningsöverläge och därigenom handlingsfrihet. Det är på så sätt samspelet mellan manöver/rörelse, tid och beslutscykeln som definierar vad som är tempot. Det behöver därmed inte vara det fysiska tempot på slagfältet som är avgörande.²⁰

Beslutscykeln kan ses som ett sätt att knyta ihop ledning, informationshantering och bekämpning och den syftar till att vi alltid ska ligga steget före fienden så att han tvingas reagera på våra handlingar snarare än att agera.²¹ Att hålla ett högre tempo än motståndaren betraktas också som ett medel som ökar chansen till överrumpling och överraskning.²²

2.4 Slutsatser

I Doktrin för gemensamma operationer kan man läsa att manöverkrigföringens grundstenar är indirekt metod, initiativ och tempo vilket möjliggörs av uppdragstaktik.²³ Det framkommer tydligt i doktrinerna att officerare på alla nivåer skall vara handlingskraftiga, ha stort förtroende för varandra samt ha en hög acceptans för risktagning.

Tempo har stor betydelse för manöverkrigföringen. En modell som beskriver detta är beslutscykeln där den som har högre tempo kan ta sig igenom beslutscykeln och således ligga steget före motståndaren och därmed överraska honom och tillslut orsaka en systemchock hos honom. Initiativet i striden grips genom att man genomför beslutscykeln snabbare än motståndaren och på så sätt tvingar honom att reagera på våra handlingar, det vill säga vi styr händelseförloppet.²⁴ En förutsättning för att kunna tillämpa uppdragstaktiken är kreativa individer med initiativförmåga och förmåga att delegera ansvar samt att hela organisationen har god utbildning. Återkommande när man läser i doktrinerna är att beslutsfattaren skall tillämpa indirekt metod, den ska ta initiativet i striden, den ska vara välutbildad i taktik och stridsteknik samt vara kreativ och tillämpa uppdragstaktik på alla nivåer. Utav detta kan följande slutsatser dras. För att bli en framgångsrik chef inom manöverkrigföring så måste man besitta förmågorna *kreativitet, initiativkraft, god utbildningsståndpunkt* inom *taktik och stridsteknik* samt förmåga att tillämpa *uppdragstaktik*. Hur lyckas man då att skapa en officerskår som kan tillämpa detta?

¹⁹ Försvarsmakten. 2002. *Militärstrategisk doktrin* Stockholm. s. 89

²⁰ Försvarsmakten: (2005) *Doktrin för gemensamma operationer* Stockholm, s. 80,

²¹ http://www.foi.se/FOI/templates/Page_____1218.aspx

²² http://www.foi.se/FOI/templates/Page_____1224.aspx

²³ Försvarsmakten: (2005) *Doktrin för gemensamma operationer* . Stockholm , s. 67-69,

²⁴ Försvarsmakten: (2002) *Militärstrategisk doktrin* . Stockholm, s. 86,

3. Empiri

I detta kapitel kommer jag att beskriva vad som finns i litteraturen om hur utbildning och träning bör genomföras av förband som tillämpar manöverkrigföring. Inriktningen kommer främst vara att beskriva utbildningskoncept för att skapa chefer som kan verka inom ramen för manöverkrigföring.

3.1 William S. Lind²⁵

William S. Lind inleder i kapitlet om övning och utbildning med att beskriva hur skolorna inom den amerikanska krigsmakten bör reformeras. Han förklarar inledningsvis att inställningen ” *vi har bara tid att lära dem grunderna* ”²⁶ måste överges. Han menar att de chefer som ska utbildas ska till en början lära sig att tänka två nivåer ovanför den nivå de är tänkta att verka på. När de lärt sig det kan man gå ner till den nivå som är tänkt för dem och utbilda dem i stridsteknik och orderterminologi. Detta gäller oavsett vilken nivå den studerande befinner sig på. Han beskriver vidare hur den tyske översten H. G. Petske i oktobernumret av Marine Corps Gazette 1983 förklarar att tyskarna inledningsvis utbildar sina officersaspiranter på bataljonsnivå och på så sätt skapas en förståelse för hur samspelet ser ut inom en bataljon vilket leder till att den blivande officeren får en högre förståelse för vad det innebär när han skall sätta in sin pluton. Lind menar att det är endast på detta sätt som man skapar den förståelse som krävs för att kunna leda förband med uppdragstaktik.

Lind påvisar även att gammal stridsteknik måste överges, taktik och stridsteknik måste genomföras inom ramen för manöverkrigföring för att man ska kunna besegra motståndaren på det moderna slagfältet. Han anser att det är bara genom dubbelsidiga övningar som cheferna kommer att stöta på alla de friktioner som uppstår på det moderna slagfältet och därför menar han att detta skall de blivande cheferna utsättas för så tidigt som möjligt i utbildningen. Det är endast då som den blivande chefen kan uppleva hur det är att hamna i strid när förvirringen är stor samtidigt som han har en aktiv fiende som hela tiden försöker besegra honom med diverse olika metoder. Officersaspiranten måste tidigt inse vad hans blivande yrke handlar om och få mycket träning i att kunna ta beslut trots att situationen är kaotisk och oklar.

Vidare poängterar Lind vikten av att ha studier i historia på officersutbildningen. Den ska dock inte inriktas på att officersaspiranten ska lära sig namn, datum och förutsättningar för olika slag. Han menar att istället skall man lära sig hur framgångsrika chefer tänker genom att studera deras tankeprocesser. Därför är det en bra metod att kombinera historieundervisning med taktik. Viktiga frågor att ställa när man genomför taktiska fallstudier är enligt Lind; ”*Vilka alternativ hade chefen här? Uppfattade han alla alternativ? Varför? Varför inte? Varför valde han att agera som han gjorde? Var hans beslut snabbt nog för att vara användbart? Hur kunde det ha gått om han agerat på annat sätt?* ”²⁷ Dessa frågor utvecklar förståelsen för hur chefen tänkte när han tog sina beslut.

Lind anser att krigsspel bör få stor plats i undervisningen. Spelet skall dock inte gå ut på att få fram en vinnare eller att hitta den bästa lösningen och det får absolut inte finnas ett facit. Istället skall spelet gå ut på att lära officersaspiranterna att fatta snabba beslut som bygger på

²⁵ William S. Lind: (2006) *Handbok i manöverkrigföring* . Vällingby, s. 56-62

²⁶ William S. Lind: (2006) *Handbok i manöverkrigföring* . Vällingby, s. 56

²⁷ William S. Lind: (2006) *Handbok i manöverkrigföring* . Vällingby, s. 58

en sammanhängande och logisk tankeprocess. Denna metod använde tyskarna på 1930-talet när de utbildade sina officerare. På den tyska Krigshögskolan fick eleven aldrig höra att hans beslut var felaktigt, det fanns heller inga facit eller "rätta svar". Det fanns dock två punkter som man alltid utvärderades på och det var ifall man var tillräckligt snabb att fatta sitt beslut samt att man skulle kunna ge en logisk förklaring för hur man kommit fram till det beslut som man fattat. Ifall man felade på dessa två punkter så fick man desto värre kritik.

Viktigt för att nå bra resultat av spelandet är att det finns utrymme för manöverkrigföring i dem. Lind säger att: "*Datoriserade spel där datorn försöker avgöra "vem som vann" är sämre än värdelösa*"²⁸. Han menar att datorn bara ger poäng för nerkämpade motståndare vilket uppmuntrar till stor eldkraft och det i sin tur leder till utnöttningskrig. Han anser att manuella spel är betydligt bättre.

Viktigt för att nå kvalitet i utbildningen är också att lärarkåren har stor kompetens och att läraren har förmåga att utvärdera och kritisera andra människors tankeprocess. Lind skiljer på utbildning och träning där han beskriver utbildning som den process där man lär sig att på ett logiskt sätt reflektera över krigets natur. Träning beskriver han som tillämpning av utbildningen där den studerade får lära sig att jobba med konkreta problem och hantera alla friktioner som uppstår i verkligheten då man genomför manöverkrigföring. När det gäller träning så påvisar Lind att det är av yttersta vikt att vara duktig på stridsteknik för att kunna tillämpa manöverkrigföring. Stridstekniken är ett verktyg för chefen för att kunna manövrera ut motståndaren.²⁹

Lind beskriver i sin bok fyra egenskaper för träning inom ramen för manöverkrigföring:

1. Den första är grundläggande tekniker såsom vapentjänst, orientering och fysik träning.
2. Nästa punkt är enligt Lind avancerade tekniker. Där inkluderas truppföringsförmågan, att kombinera vapen och olika metoder att genomföra anfall på där han nämner bland annat anfall med infiltrationsteknik. Han beskriver även hur stormning går till inom ramen för manöverkrigföring. Där den amerikanske marinkåren idag använder en tvådelad stormningsstyrka. Metoden bygger på att en del trycker ner fienden medan den andra tar sig igenom fiendens ställningar och nerkämpar honom genom närstrid. Lind beskriver även metoden för en tredelad styrka som går till på samma sätt förutom att en tredje styrka följer på i kön efter styrkan som bryter igenom och istället för att ta striden där så fortsätter den in på djupet i motståndarens gruppering för att leta efter dess styrkor och svagheter så att stormningen snabbt kan övergå till en förnyad framryckning.
3. Den tredje punkten enligt Lind är att utveckla initiativförmågan och idéri kedomen hos de yngre befälen. Han anser att en av de bästa metoderna för att göra detta är att ha dubbelsidiga övningar där uppdragstaktik används. Styrkan hos dubbelsidiga övningar är att de som övas ställs inför oförutsägbara situationer som snabbt förändras, precis som under riktig strid. I dessa situationer får initiativförmågan och idéri kedomen en naturligt viktig roll. En annan fördel med dessa övningar är att de är helt oslagbara för att utveckla nya idéer och ny taktik. Precis som när man genomför krigsspel så är det viktigt att eleven även här får handla utifrån sin egen tankeprocess och det måste

²⁸ William S. Lind: (2006) *Handbok i manöverkrigföring*. Vällingby s. 58

²⁹ William S. Lind: (2006) *Handbok i manöverkrigföring*. Vällingby s. 41-45

finnas utrymme för att få göra fel. Lind trycker på att ledare som försöker använda nya metoder bör uppmuntras och lyftas fram även om det inte alltid var det bästa alternativet.

4. Friktioner är en naturlig del av krig som inte går att undvika, därför är det en viktig del att lära ledare att hantera dessa på alla nivåer. Friktioner uppkommer av många olika anledningar. Allt från terrängen och motståndaren till att materiel går sönder eller att någon ur den egna styrkan begår ett misstag. Lind trycker på att det enda sättet för att bli bra på att hantera friktioner är att öva på det. Återigen så framhåller han de dubbelsidiga övningarnas styrka eftersom hela styrkan då måste ut i fält. Bara det skapar massa småfriktioner som förvärras ytterligare när man har en tänkande motståndare som hela tiden försöker utnyttja dina svagheter. Förband måste tillbringa mycket tid i fält för att bli en effektiv enhet som klarar nå sina mål trots friktioner.³⁰

3.2 Anders Cedergren – Militärpedagogik och Krigsvetenskap

Anders Cedergren skriver i *Krigsvetenskaplig Årsbok 2002* kap. 5 om *militärpedagogik och krigsvetenskap*. I sin text beskriver han vad Militärpedagogik innebär gällande studeranderollen, lärarrollen samt vad som ska produceras i utbildningen. Vidare skriver han att Militärpedagogiken är huvudinstrumentet för lärande och utveckling av ledare. Han poängterar att val av Militärpedagogiska metoder är lika viktigt som själva kunskapsomfånget. Han presenterar även en modell för studerande i operationskonst som omfattar fyra områden.³¹

1. Genom att studera *militärteori* får den studerande en bred kunskapsbas att stå på. Militärteori är en samling erfarenheter från andra som den studerande sedan kan kombinera med sina egna upplevelser från t ex övningar eller utlandstjänstgöring. Cedergren menar att utan en bred kunskap så kan inte krigskonst utövas, d.v.s. studierna av Militärteori ger en grund för att kunna tänka.
2. Studier av *doktriner* ger den studerande mål och riktlinjer för vad som skall uppnås och på vilket sätt. Doktrinerna presenterar de grundläggande idéerna samt de övergripande handlingsalternativen. Resultatet blir att den studerande får vägledning av doktrinerna för att kunna fatta övergripande beslut; att agera.
3. Cedergren benämner det tredje området för *tillämpning* där exempel på tillämpning är fältövningar med muntliga stridsövningar, krigsspel, applex-arbete, och förbandsövningar. Syftet med dessa tillämpningar är främst för att förse den studerande med konkreta erfarenheter som sedan kan jämföras med doktrinernas övergripande budskap samt de militärteoretiska fenomenen. Detta leder till att den studerande får en fördjupad insikt om egen och andras förmåga samt förståelse för doktriner och Militärteori.
4. Modellens fjärde område är *reflektion* och är den process som enligt Cedergren binder samman de tre övriga områdena. En samhörighet mellan *militärteorin*, *doktriner* och *tillämpning* bildas. Syftet är således att reflektionen ger den studerande nya insikter och kunskaper och i bästa fall en djupare förståelse³².

³⁰ William S. Lind: (2006) *Handbok i manöverkrigföring*. Vällingby s. 59-62

³¹ Brehmer, B (red.) (2003) *Krigsvetenskaplig årsbok 2002*. Stockholm: Försvarshögskolan. s. 114–118.

³² Anders Cedergren. m.fl. (2004) *Militärpedagogik för utveckling av ledare*. Stockholm. s. 4

Cedergren förklarar att militärpedagogikens syfte är att skapa ledare som fungerar i den ledningsfilosofi som Försvarsmakten har valt nämligen uppdragstaktik. Han förklarar vikten av att ha kompetenta och handlingskraftiga individer på alla nivåer för att lyckas med en militär operation. Dessa skall kunna förstå vad målet är och sedan själva ta beslut som bär mot målet även om situationen är förvirrad eller kaotisk. Därför är enligt Cedergren självständighet och handlingsberedskap övergripande mål för officersutbildningen³³.

Cedergren beskriver vidare vikten av att en beslutsfattare kan hantera en specifik situation likväl som en generell situation. Den specifika situationens agerande skall stödjas på generella sanningar och det omvända i den generella situationen där agerandet skall stödjas av det specifika. Detta skall man uppnå genom att studera militärteori och doktriner samt olika former av tillämpningar. Grundtanken med denna pedagogik är att man nyttjar *militärteorin* som grund för att tänka, doktrinen som stöd för att fatta övergripande beslut (agera) och slutligen någon form av tillämpning för att få ett operationellt sammanhang. Huvudfokus med detta koncept ligger i tankeprocessen, beslutsfattandet och konsekvenshanteringen. Cedergren trycker på att avsikten inte är att avgöra vad som är rätt och fel utan det viktiga är man kan följa en röd tråd från *tänkandet-agerandet-lärandet* samt att man kan föra ett logiskt resonemang på alla dessa områden.

Cedergren sammanfattar sin pedagogiska tanke på följande sätt:

Sammanfattningsvis vilar vald pedagogik på militär, beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Deltagarna skall uppmuntras att studera, tänka fritt, reflektera, agera och därmed lära sig. Syftet är att ge dem möjlighet att utveckla flera färdigheter eller verktyg i operationskonst. Populärt skulle man kunna uttrycka det som att behärska noterna i syfte att kunna skapa egna melodier.³⁴

3.3 Delanalys William S. Lind och Anders Cedergren

Precis som i tidigare kapitel så anser även Lind och Cedergren att en chef inom manöverkrigföringen måste besitta stor förmåga i att tänka *kreativt* och vara *handlingskraftig/initiativrik* samt förstå sin del i det stora sammanhanget. Chefen måste också ha förmåga i att behålla sin handlingskraft trots att situationen är oklar, samt att han måste kunna hålla högt tempo i sitt beslutsfattande. För att skapa denna chef så trycker både Cedergren och Lind på att utbildningen alltid skall syfta till att skapa situationer där den studerande skall genomföra en beslutscykel, där han inledningsvis analyserar en situation och sedan fattar beslut. Lind poängterar att det är själva tankeprocessen som är det centrala och inte själva resultatet. Således är det viktigt att övningen inte går ut på att hitta den ”perfekta” eller ”rätta” lösningen utan att man kan se en spårbarhet från analys och tankeprocess fram till beslutet.

De ger exempel på ett antal olika pedagogiska metoder för att skapa denna lärandesituation. Båda nämner *krigsspel*, historiestudier kombinerat med *taktik* och *muntliga stridsövningar*. Det som Lind anser vara oslagbart för att skapa denna lärandesituation är *dubbelsidiga övningar*. I Cedergrens modell inkluderas dubbelsidiga övningar i begreppet *förbandsövningar*. Lind menar att dessa övningar är oslagbara eftersom endast då kan eleven

³³ Brehmer, B (red.) (2003) *Krigsvetenskaplig årsbok 2002*. Stockholm: Försvarshögskolan, s. 117

³⁴ Anders Cedergren. m.fl. (2004) *Militärpedagogik för utveckling av ledare*. Stockholm . s. 5

komma så nära verkligheten som är möjligt i en övningssituation. Styrkan i dessa övningar ligger alltså i att det finns en tänkande motståndare vilket bidrar till att oförutsägbara situationer uppstår, att ständiga friktioner uppstår på grund av olika anledningar som till exempel att motståndaren gör ett smart drag eller på grund av terrängen eller misstag av den egna truppen. En annan stor fördel med de dubbelsidiga övningarna är att förbandet övar fullt ut det vill säga att chefen får truppföra enheten på samma sätt som om det vore en skarp situation. Detta är enormt lärorikt för både chefen och enheten i stort. Lind trycker på att de *dubbelsidiga övningarna* är oslagbara när det gäller att skapa friktioner eftersom desto större enheter som ska övas desto större är risken för friktioner. Han beskriver att friktioner är en naturlig del av krig som chefen måste lära sig att hantera och det enda sättet att göra detta är att öva.

Av detta kan följande slutsatser dras, de *dubbelsidiga övningarna* anses vara väldigt effektiva. Det man dock måste ta hänsyn till är att det kräver betydligt mer resurser för att kunna genomföras. För det första så ska en större mängd trupp ut i fält med allt vad det innebär med transporter, övningsterräng, logistik och så vidare. *Dubbelsidiga övningar* blir alltså betydligt dyrare och kräver större förberedelser. Därför är de andra metoderna bra alternativ som är enklare att genomföra samt att de kan vara en ”lagom” början för eleven. Jag tror att många kan behöva komma in i rollen som beslutfattare innan de är mogna att fatta beslut som påverkar andra människor. Då är till exempel *muntliga stridsövningar* eller *krigsspel* perfekta då pressen minskar betydligt ifall man inte har sin trupp med sig. Men som Lind säger så är det ändå viktigt att så tidigt som möjligt få en bild av vilken arbetsmiljö man valt för att dels se om det passar en men också för att förstå vilken verklighet man kommer ställas inför och därmed bli mer mottaglig för fortsatt utbildning eftersom man fått en bild av vad som krävs. Lind trycker också på vikten av att vara skicklig på *stridsteknik* och *taktik* för att bli en effektiv chef inom manöverkrigföringen.

Huvudslutsatsen blir att utbildningen av officerare måste läggas upp så att eleverna blir *kreativa* och *handlingskraftiga/initiativrika* beslutfattare. Mycket tid skall läggas på att lära ut effektiva tankeprocesser som präglas av kreativitet och handlingskraft. En viktig sak som både Lind och Cedergren trycker på är att, det då inte finnas ett facit för vad eleven skall besluta. Det är dock viktigt att beslutet är resultatet av en logisk tankeprocess. För att skapa dessa situationer så finns det ett antal pedagogiska tekniker där dubbelsidiga övningar troligtvis är den mest effektiva metoden.

3.4 Analysverktyg

Av kapitel tvås slutsatser analyserades följande förmågor fram som centrala för att bli en effektiv chef inom manöverkrigföring:

- Kreativitet
- Initiativkraft/handlingskraft
- Självständighet
- God utbildningsståndpunkt inom taktik och stridsteknik
- Förmåga i att tillämpa uppdragstaktik

I kapitel tre man utläsa att följande utbildningsmetoder anses som effektiva för att utveckla ovanstående förmågor hos militära chefer.

- Utbildning i militärteori
- Studier i doktriner
- Historiestudier där fokus ligger på att studera chefens tankeprocess
- Applexarbete
- Muntliga stridsövningar
- Dubbelsidiga övningar/förbandsövningar
- Krigsspel
- Utbildning i stridsteknik och taktik

4 Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), 1OP090

I detta kapitel kommer jag att presentera kursinnehåll, mål och syfte med kursen Grundkurs *plutonchef i insatsorganisationen (amfibie) 1Op090*. Jag kommer även att presentera hur schemat såg ut för kursen i syfte att kunna presentera hur mycket tid som lades på respektive område. Slutligen kommer jag att presentera elevernas utvärdering efter kursen samt de erfarenheter som lärarna dragit av att hålla kursen.

4.1 Kursinnehåll³⁵

I detta kapitel kommer jag att presentera kursinnehåll, syfte och mål samt pedagogiska upplägg.

4.1.1 Allmänt

Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen utgör del av VFU för OP 07-10 under termin 5. Utbildningen genomförs under perioden 939-942.

Kursen utgörs av tre delar med huvudsakligt innehåll enligt nedan:

- IGU Amfskpluton, direkt-/indirekt understöd, stridsteknik pluton.
- Bedömning, planering, framtagande av 5p order.
- MUS / kader

4.1.2 Syfte

Kursen syftar till att den studerande skall kunna verka i befattning som ställföreträdande plutonchef i insatsorganisationen

4.1.3 Förväntat studieresultat

Kunskap och Förståelse:

Beskriva och diskutera organisation och förmågor för amfibiebataljon 2010.

Förklara eldtekniskt underlag, skjutförfaranden och eldplanläggning för indirekt eld.

Färdighet och Förmåga

Hantera organisation och förmågor för typpluton amfibieskytte 2010 med ingående vapensystem.

Med god tid till förberedelse, planera och leda en insats med typpluton Amfibieskytte.

³⁵ Sjöstridskolan (2009). *Order och kursbeskrivning Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), 1OP090*. Stockholm S.3-6.

Planera och leda kompartgrupp (motsv).

Värderingsförmåga och förhållningssätt.

Utvärdera genomförd insats i förhållande till egen genomförd planering och ordergivning.

Utvärdera egen organisation och materiel i förhållande till genomförd insats.

4.1.4 Innehåll och genomförande

Skede	Block	Omfattning
1 (939)	Taktik/Stridsteknik grunder	<ul style="list-style-type: none">• Organisation, materiel, uppgifter Amfskomp/ Amfskpluton 2010.• Stridsteknik skplut.• Direktriktat understöd.• Indirekt understöd, eobstjänst.
2 (940)	Bedömande, order	<ul style="list-style-type: none">• Metod bedömande• Planering• 5p-order• Ordergivning
3 (940-942)	MUS / kader	<ul style="list-style-type: none">• MUS / kader.• Examination

Sammanställning av hur mycket tid som lades på respektive block³⁶

Block	Tid	% av total tid
Taktik/ stridsteknik grunder	28+5.5+2+4= 39.5h	29 %
Bedömande/ Orderträning	12h	9 %
Mus/ Kader ³⁷	20+15= 35h	25 %
Mus	16+8= 24h	17 %
Övrigt (fys, engelska, kursens timma mm)	5+9.5+3+10= 27.5h	20 %

4.1.5 Undervisning

Under utbildningen används en kombination av nedanstående metoder som tillsammans med en relevant pedagogisk stegring samt kompetenta lärare skall uppmuntra elevens engagemang, delaktighet och vilja till överspridning av egna kunskaper och färdigheter i utbildningen.

- förmedlande utbildning i form av lektioner och föreläsningar
- lärande diskussioner
- enskild och gruppvis problemlösning
- taktik och funktionsapplex
- praktisk träning/övning enskilt och i grupp
- enskild inläsning av utdelad kurslitteratur enligt läsanvisningar

³⁶ Sedin, Per (2009) *Schema PC IO OPTA 07-10 V.39-42*. Stockholm. S.1-4

³⁷ Momentet inleddes med mus samt att vissa delar därefter genomfördes som kader

4.1.6 Examination

Examination genomförs vid ett tillfälle under kursen. V 942, ons/tors, 091014-15.

- Del 1 är ett teoretiskt kunskapsprov på organisation, mtrl, uppgifter samt indirekt eld i huvudsak baserade på föreläsningarna under v 939-40.
- Del 2 är ett teoretiskt prov på nedbrytning av högre chefs order och utformande av plutonchefs 5p-order.
- Del 3 är ett praktiskt prov på att genomföra en ordergivning för en planerad uppgift/strid.

4.2 Utvärdering och dragna slutsatser

I detta kapitel kommer jag att inledningsvis presentera de slutsatser som kurschefen och hans kolleger har dragit efter att ha genomfört kursen. Därefter kommer jag att presentera utvärderingsresultatet av vad kadetterna ansåg om kursen som grupp och enskilt.

4.2.1 Kurschefens övergripande slutsatser efter kursen

- Vissa lärandemål, gällande IE samt bekämpning av sjömål är mer kopplat till KompC nivå. E-obs samt kunna presentera en plan för indirekt eld kopplat till egen stridsplan är mer relevant för pc.
- Inledande orderträning bör omfatta mer mängdträning med korta enkla moment i t.ex. sandlåda.
- Rek i terrängen, stridsplan, 5p-order följt av MUS vid anfallsstrid bör läggas om så att det blir kartlösning, order följt av kaderanfall. Kanske första anfallsmålet är förberett medans beredduppgift löses genom radioorder från KompC följt av ett snabbbedömning, OBO³⁸ och åter kadermoment. Bedömning och stridsledning.
- Vid försvarsmomenten kan fokus ligga på bedömning, 5p-order med tex omfall och finesser. Planerad strid.
- Fördröjningsstriden kan präglas av terrängrekognoscering, stridsplan, 5p-order och farb/minor.
- PC spelet Close Combat III användes vid orderträning. Spelet är ett komplement till sandlåda och kader. Det medger att man kan mängdträna främst stridsledning med OBO. Innan spelmoment kan man givetvis göra bedömning och ge order. Spelet skall ledas och givna order effektueras av spelledaren/övningsledaren. Planen är att uppgradera till en nyare variant av Close Combat där moderna vapen finns med.
- Om truppföring läggs in bör det hamna under den sista veckans kader mom. Jag anser att truppföringen skall ligga som en femte vecka och då ses som en prövning av det man mängdtränat inom ramen för kader/spel.
- De fyra veckor som genomfördes upplever jag varit en god grund för eleverna inför den truppföring som skedde v 948 då elever utan skytte bakgrund truppförde med gott resultat.

³⁸ Ordergivningsmetod *Orientering Beslut Order*

4.2.2 Sammanställning av elevernas gemensamma utvärdering av kursen³⁹

Lektioner i stridsteknik / taktik

FORTSÄTT MED: Korta och snärtiga lektioner, bra underlag, tid för egenstudier efteråt (Mj Olsson, Mj Svantesson)

BÖRJA MED :

TA BORT :

Lektioner/övn i IE/eobs

FORTSÄTT MED: Praktisk utbildning, pärmen som underlag.

BÖRJA MED : Ännu mer praktiskt

TA BORT:

Lektioner i bedömande / order

FORTSÄTT MED: Ordergivning i dataspelvärlden för att sen med grundlagd förmåga gå ut i skogen.

BÖRJA MED: Mer OBO i början. Låt Kd olika lösningar spela ut sig så att Kd får ”learning by doing” istället för att hindra vissa stridsplaner.

TA BORT:

Orderträning med stöd av dataspel

FORTSÄTT MED: Dataspel, väldigt bra initiativ. Dataspelet med dess spelledning (Mj Olsson) väcker Kd intresse och initiativrikhet och därmed så växer Kd i utvecklingskurva.

BÖRJA MED: Senaste versionen Close combat, Mer övning i simulator, Ökande tidspress, OBO i simulator.

TA BORT

MUS

FORTSÄTT MED:

BÖRJA MED: Spela ut planerna, Låt Kd tävla (en order anfall, en order försvar/fördröj). Detta låter Kd med hjälp av spelledare se resultatet av deras order och ökar inlärnings samt utvecklingskurva.

TA BORT: Det smala tänket, Låt Kd vara innovativa och prova sina lösningar fullt ut. Om något är generalfel, målspeLA detta i det efterföljande spelet så Kd kan ta lärdom genom erfarenhet istället för att bli tillsagd att det är fel taktik.

Övningar i kader

FORTSÄTT MED: Kader, bra träning för verkligheten.

BÖRJA MED

TA BORT: Lite MUS och sätt istället in mer Kader

³⁹ Sammanställning av elevernas grupputvärdering av Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), 1OP090

5. Analys

Kursens syfte är att eleven skall kunna verka som plutonchef i insatsorganisationen. Detta syfte mynnar ut i följande förväntade studieresultat:

Kunskap och Förståelse:

- *Beskriva och diskutera organisation och förmågor för amfibiebataljon 2010.*
- *Förklara eldtekniskt underlag, skjutförfaranden och eldplanläggning för indirekt eld.*

Färdighet och Förmåga

- *Hantera organisation och förmågor för typpluton amfibieskytte 2010 med ingående vapensystem.*
- *Med god tid till förberedelse, planera och leda en insats med typpluton Amfibieskytte.*
- *Planera och leda kompartgrupp (motsv).*

Värderingsförmåga och förhållningssätt.

- *Utvärdera genomförd insats i förhållande till egen genomförd planering och ordergivning.*
- *Utvärdera egen organisation och materiel i förhållande till genomförd insats.*

För att nå dessa studieresultat så genomfördes utbildningen enligt följande.

Block	Tid	% av total tid
Taktik/ Stridsteknik grunder	28+5.5+2+4= 39.5h	29 %
Bedömande/ Orderträning	12h	9 %
Mus/ Kader	20+15= 35h	25 %
Mus	16+8= 24h	17 %
Övrigt (fys, engelska, kursens timma mm)	5+9.5+3+10= 27.5h	20 %

Utbildning i stridsteknik och taktik samt krigsspel

Av ovanstående sammanställning av hur mycket tid som lagts på respektive block så kan man se att taktik/teknik grunder är det som fått högst prioritering i tid. Av detta kan jag dra följande slutsatser. För att kunna bli en kreativ och handlingskraftig plutonchef så måste man lära sig vissa grunder där stridsteknik är en mycket viktig del enligt William S. Lind. När chefen fått en grundlagd förståelse för stridsteknik och taktik så har han fått ett instrument som han sedan kan använda när han skall taktisera.

När man ser till vad eleverna skrivit i sin grupputvärdering när det gäller det grundläggande taktik/stridsteknikteknik blocket samt bedömande och orderträningblocket så har de svarat att lektionerna varit lärorika samt att det getts tid för egenstudier. När det gäller bedömande och orderträningblocket så skriver de i utvärderingen att de vill få spela ut sina planer och lära sig av sina misstag. Detta betyder att lärarna har gått in och anmärkt på deras lösning vilket är fel enligt både Lind och Cedergren. De poängterar att det inte får finnas något facit utan fokus ska ligga på att utvärdera hur tankeprocessen genomförts för att komma fram till beslutet. Genom att utvärdera tankeprocessen så kan man se varför eleven beslutat som den

gjort. Ifall läraren identifierar några brister i tankeprocessen så skall de påtalas så att eleven lär sig att tänka på ett annat sätt till nästa gång.

Vidare så anser kadetterna att dataspelet som använts för att mängdträna order har varit mycket effektivt. De poängterar även att Major Olsson som agerat spelledare har stimulerat dem till att vara initiativrika vilket har lett till ökad motivation vilket i sin tur påverkar elevernas utvecklingskurva positivt. Slutsatsen av detta blir att elevernas motivation stiger ifall de känner att de får prova sina stridsplaner istället för att någon stämmer av om det är rätt eller fel.

Muntliga stridsövningar

Mus/kaderblocket är det som kommer på andra plats i tidsuttag.⁴⁰ Första veckan så genomfördes blocket med taktik/teknik grunder för att andra veckan mynna ut i orderträning och mus/kader. Även orderträningen är ett instrument som eleven måste kunna hantera för att kunna bli en effektiv chef. Det är orden som förmedlar hans taktiska lösning till sina underställda och blir således en viktig förmåga för chefen att besitta. Alltså fick eleverna i kursen först en grund att stå på med olika verktyg som sedan kunde användas när de fick taktisera i blocken Mus/kader och blocket Mus.

Mus och kader genomfördes inom ramen för anfall, försvar, fördröjning och överfall. Under samtliga moment så rörde sig eleverna samt lärarna ute i den terräng som de genomförde sina mus- och kadermoment, det var således inga kartlösningar. Eleverna fick under dessa moment bryta ner en kompaniorder till en plutonsorder där de sedan enskilt eller stridsparsvis fick leverera en order. När sedan stridsplanerna antingen kadrades eller musades så gjorde lärarna vissa inspel som påverkade stridsplanen så att eleverna fick anpassa sina stridsplaner efter de nya förutsättningarna som uppstått. Följande slutsatser kan dras av detta. Inledningsvis fick eleverna själva analysera tilldelad uppgift och sedan göra ett bedömande som mynnade ut i en plutonsorder. Denna metod är helt enligt Lind och Cedergren som både anser att detta är ett bra sätt att utveckla chefs förmåga i att få en effektiv tankeprocess. Dels får den enskilde eleven själv genomföra sin tankeprocess samt att han får höra andras resonemang när de olika lösningarna presenteras vid ordergivningarna samt vid efterföljande utvärdering. Detta ger den studerande möjlighet att lära sig att se på en uppgift på många olika sätt vilket ger honom en erfarenhetsbank som kan komma till användning i framtiden.

Följande svar gav eleverna när de i grupp utvärderade de muntliga stridsövningarna:

FORTSÄTT MED:

BÖRJA MED: Spela ut planerna, Låt Kd tävla (en order anfall, en order försvar/fördröj). Detta låter Kd med hjälp av spelledare se resultatet av deras order och ökar inlärnings samt utvecklingskurva.

TA BORT: Det smala tänket, Låt Kd vara innovativa och prova sina lösningar fullt ut. Om något är generalfel, målspeja detta i det efterföljande spelet så Kd kan ta lärdom genom erfarenhet istället för att bli tillsagd att det är fel taktik.

Av det som eleverna svarat ovan så kan man dra slutsatsen att lärarna har haft fel tankesätt när de genomfört övningen och inte lagt vikten vid att utvärdera elevernas tankeprocess utan

⁴⁰ Sedin Per. (2009) *Schema PC IO OPTA 07-10 V.39-42* Stockholm. s.1-4.

istället försökt få fram en ”rätt” lösning. Eleverna själva trycker på att de vill testa sina planer och lära sig av sina misstag. De nämner även att de vill genomföra en form av dubbelsidig muntlig stridsövning. Slutsatsen av detta blir att lärarna behöver förändra sitt synsätt och bedriva utbildningen enligt vad Lind och Cedergren förespråkar. Det vill säga att övningarna inte skall gå ut på att finna rätt lösning utan det är vägen till beslutet som är intressant och således det som ska utvärderas.

När man läser sammanställningen av den utvärdering som eleverna gjort enskilt så kan man se att samtliga elever tycker att kursen har stimulerat till att självständigt lösa problem, kritiskt tänkande och eftertanke och reflektion. Alla dessa saker har med elevernas tankeprocesser att göra och av detta kan man dra slutsatsen utbildningen har genomförts i rätt riktning.

6. Diskussion av resultatet

Analysen visar att utbildningen i det stora hela har varit bra, en grund har inledningsvis lagt i taktik och stridsteknik. När eleverna lärt sig detta så har de fått ett verktyg som de kan använda under tillämpningen som i huvudsak består av muntliga stridsövningar och kaderövningar. En av bristerna som jag identifierat med utbildningen är att lärarna måste förändra sitt fokus från att försöka få fram den bästa lösningen när de muntliga stridsövningarna genomförs till att istället ge feedback på elevernas tankeprocess och låta dem få genomföra sina stridsplaner och på så sätt se vad som var bra och vad som var mindre bra med planerna.

Framförallt Lind poängterar att de dubbelsidiga övningarna är oslagbara i effektivitet när det gäller att öva och utveckla chefer. Kursen PCIO innehöll inga dubbelsidiga övningar. Det beror på en mängd olika anledningar som t ex att det inte fanns någon tillgänglig övningstrupp⁴¹. Jag tänker inte gå in närmre på anledningen gällande resurser till varför det inte genomfördes någon dubbelsidig övning eftersom det inte riktigt har med det pedagogiska upplägget att göra. Dock så tror jag att eleverna hade utvecklats ytterligare ifall de fått gå som chefer på en dubbelsidig övning. Då detta enligt Lind är det enda sättet att komma verkligheten riktigt nära. Hade en dubbelsidig övning genomförts så hade eleverna fått tillämpa sina planer fullt ut, de hade blivit utsatta för friktioner och således tvingats hantera dessa samt att de fått mängder med erfarenheter att ta med sig. Slutsatsen jag drar är att när denna kurs skall genomföras så skall man arbeta för få resurser för en dubbelsidig övning. Jag tror att det är endast då man kan utbilda riktigt effektiva chefer.

I den utvärdering som eleverna genomförde i grupp så gav de förslag om att genomföra en dubbelsidig muntlig stridsövning. Detta förslag ser jag som ett bra sätt att få en tänkande motståndare. Viktigt är bara att det finns en form av spelledare som stämmer av när det behövs så att övningen inte ”spårar ur” och blir orealistisk. Jag tror annars att detta kan bli fallet när två motiverade sidor möts och vill se sin lösning som den vinnande.

⁴¹ Sedin. Per (2009) *Kursrapport av kurs Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie)*, IOP090. S.4. Stockholm

De utbildningsmetoder som inte använts inom kursen PCIO är dubbelsidiga övningar/förbandsövningar, utbildning i militärteori, studier i doktriner och historiestudier där fokus ligger på att studera chefens tankeprocess samt Applexarbete.

Jag har valt att göra en avgränsning när det gäller att beskriva vad OP 07-10 gjort de första tre terminerna innan VFU. Värt att nämna är dock att samtliga av ovanstående utbildningsmetoder har använts i ett antal olika kurser under de tre år som OP 07-10 gått på officersprogrammet.

Slutsatsen jag drar av detta är att resultatet av vad min analys visar, bör ses som en del av officersprogrammet. PCIO är bara en delkurs av många i hela utbildningen och skall således ses som en del i ett helt utbildningskoncept för att utbilda nya plutonchefer.

Att sedan veta ifall kadetterna ur OP 07-10 fått tillräckligt med utbildning inom respektive område kan jag inte med min undersökning svara på. Jag tror att eleverna har fått en tillräcklig grund att stå på för att kunna fungera som ställföreträdande plutonchefer efter examen. Dock så anser jag att man ska ha tankesättet som jag fick inpräntat under min värnplikt att när man övar för krig kan man aldrig öva för mycket. Har man detta tankesätt så kommer man förhoppningsvis ständigt kunna se en förbättring.

7. Behov av ny forskning

Ytterligare forskning behöver göras för att reda ut hur effektiva de dubbelsidiga övningarna verkligen är. Intressant hade varit om en studie kunde genomföras där en grupp genomförde kursen enligt det upplägg som OP 07-10 gjorde samtidigt som en grupp genomför med ett upplägg som innehåller dubbelsidiga övningar. Under kursen skulle man sedan genomföra en studie av de båda gruppernas utvecklingskurva för att se vilken metod som är mest effektiv.

Då officersprogrammet på tre år innehåller väldigt lite truppföring så hade det varit intressant att se en studie som undersökte ifall den truppföring som man får är tillräcklig eller om den bör utökas.

8. Sammanfattning

Denna uppsats har undersökt vilka förmågor som är centrala för en chef att besitta för att bli en effektiv chef inom manöverkrigföringen. Förmågorna som denna uppsats identifierat som centrala är: Kreativitet, initiativkraft/handlingskraft, självständighet, god utbildningsståndpunkt inom taktik och stridsteknik samt förmåga i att tillämpa uppdragstaktik. Dessa förmågor anses av litteraturen som studerat i denna uppsats som de mest centrala för chefen att besitta.

Vidare så har uppsatsen undersökt vilka utbildningsmetoder som kan användas för att utveckla de ovan nämnda förmågorna hos elever. Det finns en mängd metoder som rekommenderas men de som anses som mest effektiva är dubbelsidiga övningar och muntliga stridsövningar under förutsättningen att eleverna har en grundlagd utbildning i taktik och stridsteknik. Oavsett vilken metod som används så får det aldrig finnas ett facit för vilken lösning som är den rätta utan det som är centralt är att utvärdera beslutsfattarens tankeprocess. Det viktiga är att tankeprocessen har en sammanhängande logik med spårbarhet från tilldelad uppgift vidare till en analys och slutligen till agerandet.

Utefter de centrala förmågorna samt vilka utbildningsmetoder som anses effektiva så analyserades sedan Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), 1OP090. Analysen visade att utbildningen har använt många av de utbildningsmetoder som anses som effektiva. Det som identifierades som bristande var att lärarna måste ändra sitt synsätt från att försöka få fram den bästa lösningen när t ex muntliga stridsövningar genomfördes och istället ge feedback på elevernas tankeprocess. Samt att de bör låta eleverna få tillämpa sina planer på något vis för att på så sätt lära sig vad som var bra och vad som var mindre bra med dem. Önskvärt vore också att en dubbelsidig övning hade genomförts då detta anses som den mest effektiva utbildningsmetoden.

Litteratur- och källförteckning

Internet

http://www.foi.se/FOI/templates/Page____1218.aspx (2010-05-18)

http://www.foi.se/FOI/templates/Page____1224.aspx (2010-05-18)

Litteratur

Ejvegård, Rolf. (2003) *Vetenskaplig metod*, Studentlitteratur. Lund

Försvarmakten. (2002) *Militärstrategisk doktrin*. Stockholm

Brehmer, B (red.) (2003) *Krigsvetenskaplig årsbok 2002*. Stockholm: Förvarshögskolan

Försvarmakten: (2005) *Doktrin för gemensamma operationer*, Stockholm

William S. Lind (2006) *Handbok i manöverkrigföring*. Vällingby

Försvarmakten, (1995) *Arméreglemente del 2*. Stockholm

Övriga källor

Sedin, Per. (2009) *Schema PC IO OPTA 07-10 V.39-42*. Stockholm

Sjöstridskolan. (2009) *Order och kursbeskrivning Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), IOP090*. Stockholm

Anders Cedergren. m.fl. (2004) *Militärpedagogik för utveckling av ledare*. Stockholm

Sammanställning av elevernas enskilda utvärdering av Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), IOP090

Sammanställning av elevernas grupputvärdering av Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), IOP090

Sedin, Per (2009) *Kursrapport av kurs Grundkurs plutonchef i insatsorganisationen (amfibie), IOP090*. Stockholm